

Nr 78.

Av herr **Söderberg** i Stockholm, om *ändring i bestämmelserna angående personlig ersättning till vissa tobaksarbetare i anledning av tobaksmonopolets införande.*

När 1914 års senare riksdag beslöt genomförande av tobaksmonopolet, bestämdes även vissa, i författningen närmare angivna grunder för personliga ersättningsars utgående till de inom industrien sysselsatta arbetarne och annan personal. För avgörandet av dessa ersättningsars storlek beslöts även tillsättandet av såväl lokalkommissioner som en centralkommission.

Här må först framhållas att i hela det omfattande kommittéarbete som föregick tobaksmonopolets införande saknades representant för arbetarne och därmed jämnställda, som kunde under det förberedande arbetet särskilt bevaka arbetarnes intressen. Vid behandlingen i särskilda utskottet och i riksdagen torde därför vara förklarligt, om det ej var möjligt att i alla detaljer överblicka, huru författningen skulle komma att verka i sin tillämpning.

När nu dels lokalkommissionerna i det närmaste avslutat sina arbeten, och centralkommissionen även slutligt avgjort en hel del fall, ha ju vissa erfarenheter vunnits, som icke förut stodo till buds.

Det visar sig då, att författningen, som kommissionerna i sitt arbete måst följa, i en del personliga ersättningsfall verkat på ett sätt, som jag vågar hålla före ej varit riksdagens eller regeringens avsikt med densamma.

Såsom villkor för erhållande av personlig ersättning heter det i författningen om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket § 9 2 mom. c., »att personens inkomst av arbete under de fyra närmaste kalenderåren före monopolets ikraftträdande uteslutande eller till väsentlig del härflutit av inom riket utövad sådan verksamhet som i mom. I avses.» Flera fall föreligga

och äro av kommissionerna avgjorda, då yrkesutbildade, i yrket mångåriga arbetare, som under perioden 1911—1914 längre eller kortare arbetat i utlandet, men under perioden återvänt till Sverige och vid monopolets ikraftträdande fortfarande tillhörde industrien, genom denna bestämmelse mistat sin ersättningsrätt. I det fall att personen är gammal eller av annan anledning ej erhållit arbete i monopolbolaget har han drabbats hårt.

Tillika ha flera fall förelegat, att personer inom landet varit borta från yrket en viss del av åren 1911—1914 och av denna anledning förklarats förlustiga sin rätt till ersättning. Isynnerhet gäller detta kvinnliga arbetare.

Exempelvis må anföras: En arbeterska slutade sitt arbete tillfälligtvis år 1910 och började igen mot slutet av 1912 eller under åren 1913 och 1914, eller en annan slutade år 1912, sökte men fick intet arbete mot slutet av 1914 eller i början av år 1915. I båda fallen mista de sin ersättning och till följd av ålderdom även arbetet.

Klistrerskor äro beräknade till i tobakshanteringen icke yrkesutbildade och få enligt mom. 6 i samma § endast en halv medelårsinkomst. En del av dem ha uppburit understöd sedan den 1 september 1915, på vilket göres avdrag på ersättningen. De ha tillika bekommit förskott på sin ersättning. Återstoden av ersättningen blir blott en obetydlighet. Bland dem som drabbats därav finnas de som varit 25 à 30 år i yrket och knappast, på grund av ålder, kunna erhålla arbete i något närbesläktat arbete. De befinna sig i en mycket bekymmersam ställning. Vad beträffar särskilt klistrerskorna har den huvudsakligaste ledningen för kommissionerna till vilken grupp ersättningsberättigade de skola hänföras utgjorts av den av kommitterade ursprungligen framställda och av utskottet 1914 anförda uppräknningen av yrkesspecialiteter, varibland klistrerskorna dock icke finnas anförda. Med stort skäl kan dock ifrågasättas, huruvida icke även dessa arbeterskor, varav en del kanske under en lång verksamhet inom industrien sysselsatts med samma arbete, kunna hänföras till yrkesutbildade.

Mig synes oförenligt med vad rättvisa och billighet kräva och även med den genomgående tanke, som låg till grund för de personliga ersättningarnes utgående till inom industrien sysselsatta arbetare, att de orsaker, som här anförts, skola avskära vederbörande dels från hela ersättningsrätten, dels från den högre ersättningen som yrkesutbildade. För att få rättelse härutinnan vågar jag påkalla riksdagens uppmärksamhet.

På grund av vad här anförts tillåter jag mig hemställa,
att riksdagen måtte besluta:

att till de yrkesutbildade arbetare inom tobaksindustrien, vilka skola åtnjuta ersättning enligt 9 § 4 mom. i Kungl. Maj:ts nådiga förordning av 15 december 1914, om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, måtte hänföras även de med klistringsarbete inom tobaksindustrien sysselsatta arbetare;

att följande tillägg måtte göras till 9 § i samma förordning:

Ersättning enligt 9 § 2 mom. c må likaledes tillkomma de yrkesutbildade tobaksarbetare som under åren 1911—1914 någon tid vistats i utlandet, men vid tiden för monopolets ikraftträdande varit inom riket ånyo anställda i yrket eller till följd av sjukdom eller arbetsbrist ej kunnat erhålla anställning.

Likaledes må ersättning enligt samma mom. tillkomma de arbetare, vilka, ehuru bosatta inom riket, under samma tidsperiod varit någon tid bortvarande från yrket, men vid tiden för monopolets ikraftträdande varit ånyo anställda inom detsamma, eller till följd av sjukdom, arbetsbrist eller andra tvingande orsaker ej kunnat erhålla anställning.

Stockholm den 27 januari 1916.

Ernst Söderberg.

